

Tema 64

EDUARDO BLANCO AMOR E ANXEL FOLE. OUTROS NARRADORES DESTA ETAPA.

ÍNDICE:

1. Introducción.

2. Blanco Amor.

2.1. Análise da súa obra:

2.1.1. *A Esmorga*.

2.1.1.1. Estructura.

2.1.1.2. Narradores.

2.1.1.3. Tempo.

2.1.1.4. Espazo e ambiente.

2.1.1.5. Personaxes.

2.1.1.6. Interpretación de *A Esmorga*.

2.1.2. *Xente ao lonxe*.

2.1.2.1. Estructura.

2.1.2.2. Espazo.

2.1.2.3. Tempo.

2.1.2.4. Personaxes.

2.1.2.5. Narradores.

2.1.2.6. Interpretación de *Xente ao lonxe*.

2.1.3. *Os Biosbardos*.

2.1.3.1. Estructura.

2.1.3.2. Temas.

2.1.3.3. Tempo e espazo.

2.1.3.4. Narradores.

2.1.3.5. Personaxes.

2.2. Lingua e estilo.

3. Ánxel Fole ou a dignificación contística.

3.1. Características da narrativa de Ánxel Fole.

3.1.1. Temántica.

3.1.2. Teórica.

3.1.3. A lingua.

4. Outros narradores.

4.1. Silvio Santiago.

4.2. Marcial Suárez.

4.3. Carballo Calero.

4.4. Neira Vilas.

1. Introducción.

Pertencen pola data de nacemento á “xeración do 25” (nados 1885-1904): M. Antonio, Dieste, A. Carballo.

Blanco Amor e Fole destacan como narradores a partir dos 50, cunha narrativa nova, xa afastada da vangarda, orixinal e que fai difícil enmarcar xeracionalmente a estes autores.

Breve historia (a partir de Nós) → revistas...

Contexto: posguerra → lit. Interna / lit. Exilio.

Xente da barreira (1950), Carballo Calero → primeira obra publicada pola ed. Galaxia.

S. XX	Irmandades da Fala
	Xeración Nós
	Vangardas / X. Do 25
	Promoción de enlace (20-30)
	X. das Festas Minervais (30-40)
	X. dos 50 – Nova narrativa

1.1. Neira Vilas.

Non pertence á Nova Narrativa (non usa monólogo interior, obxectalismo, behaviorismo) é un ilustre caso aparte.

Clasificamos a súa obra, atendendo ao marco espacial e á temática, en dous grandes grupos:

A. Obras que se desenvolven na Galicia, nela o autor plasmará a realidade socioeconómica galega.

- **Ciclo do neno** (protagonista un neno): *Memorias dun neno labrego*, *Cartas a Lelo*, *Aqueles anos do Moncho*.

Son romances iniciáticos ou de formación, os tres mostran o proceso de transformación e maduramento que precede ao ingreso do protagonista na idade adulta. Non estamos ante un neniño, senón un adolescente que chama a atención pola súa madurez, que é reflexivo e razoador.

- *Memorias dun neno labrego*: personaxes pobres, sociedade (ricos: o cacique, pobres: os campesiños que non teñen outra saída que a emigración)

- *Cartas a Lelo*: Toño pide información a Lelo (Brasil) sobre o mundo de alén mar. É unha especie de crónica “da vida labrega dos 50”.

- *Aqueles anos de Moncho*: narrador en P3 conta a vida do Moncho, neno “alter ego” de Neira.

- **Protagonista un adulto**: *Xente no Rodicio*, *A muller de ferro*, *Querido Tomas*.

· *A muller de ferro*: visión negra e pesimista do mundo, do campesiñado, da emigración, pasividade...

· *Xente no Rodicio*: pesimismo e desesperanza dunha sociedade rural.

B. Obras que se desenvolven en América: *Remuíño de sombras*, *Camiño bretemoso*.

Desenvolven a temática da realidade socioeconómica dos emigrantes. Os protagonistas da emigración contarán as súas vivencias. Denuncia da emigración porque é un espellismo, supón un desarraigo e Galicia perde a xente nova, a man de obra.

1.5. A narrativa de Xosé Neira Vilas

Como ponte entre a tendencia do realismo social na liña de Blanco Amor e a chamada Nova Narrativa Galega, á que non obstante non pertenceu nin polo fondo nin pola forma, hai que situar a partir dos anos 60 unha obra prosística de enorme calidade e difusión, a do escritor **Xosé Neira Vilas** (1928-2015).

Nado en Gres-Vila de Cruces (Pontevedra) no seo dunha familia labrega, fixo estudos de contabilidade por correspondencia e comezou a traballar moi novo nun serradoiro. En 1949 emigrou á Arxentina, traballou en diversos oficios e alí relacionouse cos sectores máis galeguistas da colectividade, o que explica a súa participación en iniciativas como o xornal *Adiante*, o I Congreso da Emigración Galega (1956) ou a editora-distribuidora Follas Novas (1957). En 1961 instálase en Cuba coa súa compañeira, a escritora Anisia Miranda (1932-2009), e desempeña diversos postos na administración revolucionaria cubana. En 1969 crea e dirixe a Sección Galega do Instituto de Literatura e Lingüística de Cuba e desde ese posto emprende un inxente labor de investigación e recuperación da presenza e do legado galego en Cuba. Desde o seu retorno a Galiza en 1994, viviu na súa aldea natal desenvolvendo un intenso traballo cultural e xornalístico, do que dan proba volumes memorialísticos como *Vinte anos retornando* (2006) ou *Penúltimo dietario* (2011).

Neira Vilas presenta varias particularidades diferenciadoras a respecto dos autores da chamada Nova Narrativa Galega (NNG), que eclosiona a partir de finais dos 50. **Móvese nun marco vivencial** (a América da emigración, a Cuba castrista...) **moi distinto**, sen manter con eles un contacto xeracional. **Non manifesta un afán renovador tan explícito e ofrece un tratamento cruamente realista** dos xeitos de vida e dos conflitos da Galiza rural, en contraste coas preferencias “urbanitas” da NNG.

Neira Vilas cultiva a novela e, con preferencia, o conto. Algunhas das súas narracións longas son acumulacións de relatos curtos de estrutura pechada conectados por tenues fíos como poden ser o marco espacial, a voz narrativa ou a paulatina evolución dos personaxes cara á autoafirmación. Tendo en conta as súas características técnicas e temáticas, acostúmase clasificar a súa narrativa en **cinco grandes núcleos**:

- **Primeiro núcleo:** Obras que xiran arredor da **vivencia infantil do mundo da aldea**, como *Memorias dun neno labrego* (1961); *Cartas a Lelo* (1971) e *Aqueles anos do Moncho* (1977), reunidas polo autor no volume *O ciclo do neno* (1978). A través da ollada

infantil, Neira Vilas reconstrúe o hábitat rural galego dos anos 30 e 40, caracterizado pola opresión, a necesidade, a miseria, o traballo inhumano, as desigualdades sociais, o difícil acceso á cultura, a diglosia lingüística etc. e que ofrece como única saída redentora a emigración. Paralelamente asistimos ao proceso de maduración psicolóxica dos protagonistas: a vivencia da inxustiza vai modelando a súa personalidade até optaren pola rebelión. Así, nas *Memorias dun neno labrego*, o personaxe Balbino abandona a súa casa tras sufrir do pai un castigo humillante a causa dun enfrontamento co fillo do señor. Do punto de vista técnico-formal estas obras mostran unha gran sinxeleza construtiva.

- **Segundo núcleo:** Narracións en que o **mundo rural é observado desde o punto de vista do adulto**, como *Xente no rodicio* (1965), *A muller de ferro* (1969) e *Querido Tomás* (1980), con claves temáticas similares: a alienación do campesiño, a violencia irracional e cega, a superstición, a insolidariedade etc. O tratamento técnico-formal dos materiais narrativos é diverso, realista en *Xente no rodicio*, cun forte simbolismo en *A muller de ferro* e cunha notábel complexidade estrutural en *Querido Tomás*. Neste núcleo encaixan tamén os últimos libros publicados polo noso autor, *Esperando o leiteiro* (2012) e *Romaría de historias* (2015).

Terceiro núcleo: Narracións centradas no mundo da **emigración**, como *Camiño bretemoso* (1967), *Historias de emigrantes* (1968), *Remuíño de sombras* (1973), *Tempo novo* (1987) e *Relatos mariñeiros* (2003). Neira Vilas aborda nelas a epopea trágica do emigrante galego en terras americanas. *Camiño bretemoso* preséntanos o relato amargo dun emigrante que agarda pola morte nun suburbio bonaerense. Na mesma cidade desenvólvense as *Historias de emigrantes*, que narran o conflitivo proceso de adaptación que estes deben afrontar. Na novela *Remuíño de sombras*, considerada pola crítica como a obra de construción máis innovadora e máis próxima ao movemento da NNG, Neira Vilas recorre a unha técnica cinematográfica: fragmentos de conversas, noticias sobre o mundo do espectáculo, actos sociais da comunidade galega etc., nun xogo continuo de voces, rexistros e modos narrativos. No volume *Relatos mariñeiros* (2003) desenvolve con brevidade e riqueza idiomática vinte historias protagonizadas por mariñeiros de orixe galega en Cuba.

Cuarto núcleo: Narracións centradas no **mundo urbano**, visto desde unha perspectiva sumamente crítica. Os relatos de *O home de pau* (1999) abordan os inconvenientes que encontran os seres humanos nas cidades: masificación, soidade, incomunicación, ruído, acoso publicitario, présa, tráfico, falta de zonas verdes etc.

Quinto núcleo: Coleccións de **estampas líricas** e de **semblanzas**, como *Lar* (1973), *Nai* (1980) e *Pan* (1986), reunidas polo autor no volume *Charamuscas* (1993). Están compostas por breves secuencias evocativas de persoas, obxectos e lugares. Neira Vilas emprega nelas unha linguaxe poética e unha técnica sintetizadora semellante á despregada por Castelao en *Cousas*.